

גמ' חולין (ט) - קשר של תפילין - ומחזיקין מאיסור לאיסור רב דניאל שטיין

א. חי' הרמב"ן חולין (שם) - ואידך הני שכיחן. פרש"י תפילין וציצית וברכת חתנים מצויין תדיר הלכך הכל בקיאיין בהן ואינו צריך שיהא בקי בהן, ותימה הוא אדרבה שהרי על אחת כמה וכמה שכתב שחיטה ומילה מצויין תדיר, ושמה בדורות הראשונים אלו מצויין תדיר לפי שהכתב ספרי איכא דידיע ולא מחתמי בהו אלא הן, וכן שחיטה ומילה [איכא] טבח ואומן שמזומנין לדבר, אבל אלו מצויות לחכמים יותר.

ב. הגהות מרדכי חולין (פרק א') - מכאן הוכיח רבינו אליהו מפריש דקשר של תפילין צריך לעשותן בכל יום בשעה שמניחן ור"ת דחה דה"פ רב יהודה לא חשיב הנך אלא שחיטה ומילה משום דהני שכיחי טפי וצריכות לידעם אבל הנך דרב חנניא לא שכיחי ואין צריך כל כך ללמדם וכו' דלפי' רבינו אליהו ראה מפרק הקומץ רבה מדקאמר מאימתי מברך עלייהו אביי ורבא דאמרי תרויהו משעת קשירה ועד שעת הנחה ור"ת דחה ופי' דאותה קשירה לאו היינו קשר של תפילין שהוא הלכה למשה מסיני אלא ר"ל הידוק שמהדקו ומצמצמו בו ראשו כמו שיליא קשורה בולד בנדה פרק המפלת ור"ת החזיק דבריו והביא ראה מפ' המוצא תפילין דאין צריך לעשות הקשר בכל יום מדחזינן התם דאסור לקושרם בשבת אפי' הוי קשר של קיימא ואי מתירן בחול לא הוי קשר של קיימא וש"מ דאין צריך לקושרם בכל יום וכו' מיהו נ"ל דראיית ר"ת אינה ראייה דאע"ג דלאו קשר הוא אסור לקושרו בשבת דרחמנא קרייה קשר.

ג. ובתשו' אבני נזר (או"ח סי' קפ"ג אות ה') - ראיתי להזכיר כאן מה שלמדתי מהגהות מרדכי חולין דלדידן דלא קיימא לן כר' אלי' אינו יוצא בתפילין אלא בקשר של קיימא כמו בשבת דלא חשיב קשר אלא של קיימא. דלדידן אין לומר דרחמנא קרי' קשר אף אינו של קיימא. דמנא לן הא דלדידן סתם קשרי תפילין של קיימא הם. והני דנסבי תפילין של אחרים ומשנין הקשר לפי מדת ראשם לאו שפיר עבדי דהבעלים ישנו אחר כך הקשר לפי מדת ראשם. נמצא ראשון לא הוי של קיימא ולא יצא ידי חובתו. ומצוה לפרסם הדבר.

ד. תשו' מנחת שלמה (תנינא סי' א' אות ג') - וביאור ראיתו מדברי המרדכי דמוכח מדבריו דהא דחייב בשבת רק על קשר של קיימא אינו מחמת חסרון במלאכת שבת, דלולי זה לא הוי מלאכת מחשבת, אלא שהוא דין כללי דכל קשר שאינו של קיימא אין עליו שם קשר, ודבר זה מתבאר ממ"ש המרדכי דכיון שיש לו שם קשר לענין תפילין הוי נמי קשר לענין שבת, ואם נאמר דדין קיימא הוא משום מלאכת מחשבת, א"כ מה מועיל בזה שהוא קשר לענין תפילין, דלגבי תפילין א"צ שיהיה קשר של קיימא, ומכיון שכן כתב האבנ"ז דלדידן דקי"ל כר"ת בודאי אין מועיל בתפילין קשר שאינו של קיימא, דהרי לדעת ר"ת אינו עושה הקשר בכל יום, וא"כ הא דאמרה תורה וקשרתם הרי צריך להיות קשר של קיימא דוקא, ולכן אם חושב להתירו אח"כ אינו יוצא י"ח. ומה שהעולם אין נזהרים בזה ולא חוששים לחידושו של האבנ"ז, משום דיש לחלק בין היכא שעושה מתחילה קשר רק לזמן ואח"כ אינו צריך לו דמיקרי אינו של קיימא, והיינו מש"כ התוס' בשיטת רבנו אליהו שבכל יום ויום בשעה שחולץ התפילין צריך להתירו ולמחר שוב לקשור, דבזה נחשב קשר שאינו של קיימא. אבל בגוונא שהקשר נעשה לעולם, אלא שיצטרך אח"כ לשנות הקשר ולהתאימו למדת ראשו שיהא שוב קשר של קיימא, לא נחשב משום כך כאינו של קיימא.

ה. ס' נפש הרב (עמ' ק"ו) - ורבינו אמר דבפשוטו נראה דאין דבריהם נכונים בזה, דנראה דב' הלכות יש בדין של קיימא בנוגע לקושר, א' דבעינן שתהא צורת הקשר של קיימא, ופרט זה מדיני קשר דכהת"כ אשר לפיכך נוהג דבר זה אף בקשר של תפילין וכו', ועוד דין שני יש במלאכת קושר דשבת, דנלמד מקרא דמלאכת מחשבת, דכל שאין הקשר עשוי להתקיים לזמן מרובה אינו בכלל של קיימא. אך נראה פשוט דדבר זה אינו שייך כלל לדין קשר דכל התורה כולה לא לענין תפילין.

ו. תוס' ביצה (כה) - בחזקת איסור עומדת - פרש"י בחזקת איסור אבר מן החי ולא נהירא דאם כן למה לי עד שיודע במה נשחטה כיון דחזינא שמתה א"כ לא שייך בה איסור אבר מן החי דאיסור אבר מן החי לא שייך אלא מחיים לכן נ"ל דחזקת איסור ר"ל בחזקת שלא נשחטה עד שיודע לך וכו' ומשום איסור שאינה זבוחה דרחמנא אמר תזבח ואכלת שחוט ואכול ובזה ניחא אפילו למ"ד בהמה בחייה לאו לאברים עומדת.

ז. חידושי הרשב"א (שם) - מר סבר בחזקת איסור אמרינן בחזקת טומאה לא אמרינן, דכיון דמתה לה וע"י שחיטת מומחה מסתמא שפיר שחט דרוב הפעמים רובן של סימנין נשחטין בשחיטת מומחה אבל באיסור דרובא דתלוי במעשה ומיעוטא דאינו תלוי במעשה הוא, ובכי הא לא אזלינן בתר רובא כדאיתא בבכורות (כ' א') וכדכתבינן לקמן בע"ה, מש"ה אוקמי' רבנן בחזקת איסור הראשונה, ומיהו בחזקת איסור דהות קיימא מוקמינן לה, בחזקת טומאה דלא הוה קיימא מספק לא מוקמינן לה, ומר סבר עד השתא באיסור חיה קיימא והשתא מתה וחיה שמתה נבלה היא, מספק אתה בא להוציא מידי טומאתה אל תוציאנה.

ח. ס' קובץ הערות (סי' נ"ט) - קותרין הרשב"א, דהתם גבי בהמה, כל שלא מתה, או שמתה ממילא, או שלא נשחטה כהלכתה, אסורה עד שיתחדש בה ענין המכשירה, והילכך כיון שאתה בא להתירה ולומר דנעשה בה מעשה שהכשירה, עליך הראיה וכו', דלעולם יש בה סיבה לאיסור נבילה, אפילו נשחטה כהלכתה, אלא דשם שחוטת שיש בה מתירה בכל שעה, וא"כ בספק אם נשחטה כהלכתה יש בה בודאי סיבת איסור נבילה, שהרי היא מתה, וסיבה המתרת היא ספק, ומשו"ה אין ספק מוציא מידי ודאי.